

Kapitola dvě

*Před Chorobou musíme být stále na pozoru; na naší bdělosti závisí zdraví
našeho státu, našeho národa, našich rodin a našich duší.*

*„Základní zdravotní opatření“, Příručka pro dosažení zdravého, šťastného
a bezpečného života, dvanácté vydání*

Vůně pomerančů mi připomíná pohřby. V den mé evaluace mě ráno probouzí právě takhle vůně. Budík na mém nočním stolku ukazuje šest hodin ráno.

V pokoji je šero, sluneční paprsky teprve začínají ozařovat stěny pokoje, který sdílím s dvěma dcerami mé sestřenice Marcie. Ta mladší, Gracie, je už oblečená, krčí se na své posteli a pozoruje mě. V ruce má pomeranč a snaží se ho svými dětskými zoubky okusovat jako jablko. Zvedá se mi žaludek, musím zavřít oči, abych znovu neviděla ty škrábavé šaty, které jsem si musela obléct na matčin pohřeb, abych neslyšela ty šeptající hlasy, abych nemyslela na tu velkou, drsnou ruku, která mi podávala stále další a další pomeranče, abych je cucala a byla potichu. Snědla jsem na tom

pohřbu čtyři, dílek po dílku, dokud mi v klíně nezbyla jen hromádka slupky, které jsem pak začala cucat taky, protože jejich hořká chuť mi pomáhala zadržet slzy.

Když oči zase otevřu, Gracie se naklání a natahuje ke mně ruku s pomerančem.

„Ne, Gracie,“ odkopnu peřinu a vstanu. Žaludek se mi svírá a zase rozevírá jako pěst. „A víš přece, že kůra se nejí.“

Gracie na mě dál upírá velké šedé oči a mlčí. Povzdechnu si a sednu si vedle ní. „Ukaž,“ vezmu jí pomeranč a ukazuju jí, jak ho oloupat, zarývám do kůry nehet a zářivé oranžové spirály padají Gracie do klína. Celou dobu musím zadržovat dech. Gracie mě beze slova sleduje. Když je pomeranč oloupaný, Gracie ho drží v dlaních, jako by to byla křišťálová koule a ona se bála, že ji rozbije.

Musím do ní štouchnout. „No tak. Teď už ho můžeš sníst.“ Gracie ale dál jen zírá, takže s povzdechem začnu oddělovat jednotlivé dílky. Přitom co nejvlídněji šeptám: „Víš, kdybys občas něco řekla, ostatní by na tebe byli hodnější.“

Gracie neodpoví. Ne, že bych to od ní čekala. Teta Carol neslyšela Grace za šest let a tři měsíce jejího života říct ani slovo – ani jedinou slabiku. Carol si myslí, že má nějakou vadu mozku, ale doktoři zatím na nic nepřišli. „Je blbá jak troky,“ pronesla Carol suše, když nedávno pozorovala Grace otáčet barevnou kostkou pořád dokola, jako by to bylo něco krásného a kouzelného, co se každou chvílí zázračně promění.

Vstanu a jdu k oknu, pryč od upřeného pohledu Graciiných velkých očí a jejich rychlých, štíhlých prstů. Je mi jí líto.

Marcia, Gracina matka, je mrtvá. Vždycky říkala, že děti nikdy mít nechtěla. To je jedna z nevýhod léčby: některým lidem přijde bez *amor deliria* rodičovství odporné. Případy naprosté lhostejnosti, kdy jsou otec nebo matka neschopni navázat se svými dětmi řádný, *normální* a *zodpovědný* vztah a místo toho je utopí, udusí nebo umlátí k smrti, když pláčou, jsou naštěstí řídké.

U Marcie evaluátoři naplánovali, že bude mít děti dvě. V té době to vypadalo jako správné rozhodnutí. Marciina rodina při každoročním přezkoumání získala vysoké stabilizační známky, její manžel byl uznávaný vědec. Žili ve velikém domě na Winter Street. Marcia doma každý den vařila a ve volném čase vyučovala hru na klavír, aby měla co dělat.

Jenže když začali Marciina manžela podezřívat, že je sympatizant, všechno se změnilo. Marcia se i s dětmi, Jenny a Grace, musela nastěhovat zpátky k matce, mé tetě Carol. Lidé si na ně ukazovali a šeptali si. Grace si to samozřejmě nemůže pamatovat. Divila bych se, kdyby na své rodiče měla vůbec nějaké vzpomínky.

Marciin manžel zmizel ještě před začátkem procesu. Nejspíš je to dobře. Procesy jsou většinou jen divadlo. Sympatizanti jsou skoro vždycky popraveni. A pokud ne, odsoudí je na tři doživotní tresty a zavrou je do Krypt. Marcia to samozřejmě věděla. Teta Carol si myslí, že právě proto jí jen pár měsíců potom, co její manžel zmizel a ji obžalovali místo něj, selhalo srdce. Den potom, co jí doručili papíry, šla po ulici a *bum!* – zástava srdce.

Srdce je velice křehká věc. Proto musíme být tak opatrní.

Dneska bude horko, cítím to. Už teď je v našem pokoji vedro, a když otevřu okno, abych vyvětrala tu pomerančovou vůni, vzduch venku je dusný a těžký jako olovo. Zhluboka se nadechnu a cítím čistou vůni mořské trávy a mokrého dřeva a v dálce slyším křik racků, kteří donekonečna krouží někde nad zátokou, skrytou za nízkými šedými budovami. Venku kdosi startuje auto. Ten zvuk mě vyleká, až sebou trhnu.

„Nervózní z evaluace?“

Otočím se. Teta Carol stojí se založenýma rukama ve dveřích.

„Ne,“ odpovím, ale není to pravda.

Tetě se na rtech mihne letmý úsměv. „Neboj se. Bude to v pohodě. Jdi se osprchovat. Pak ti upravím vlasy a tvé odpovědi si projdeme cestou.“

„Dobře.“ Teta mě dál pozoruje. Je mi trapně, za zády zarývám nehty do parapetu. Odjakživa nesnáším, když se na mě někdo dívá. Jasně, budu

si na to muset zvyknout. Během testu mě budou skoro dvě hodiny sledovat čtyři evaluátoři. Budu na sobě mít jen tenkou poloprůhlednou nemocniční košili, aby bylo vidět moje tělo.

„Řekla bych, že dostaneš tak sedm nebo osm bodů,“ říká teta a našpulí rty. To je pěkný výsledek, byla bych s ním spokojená. „Ale pokud se hned neumyješ, nedostaneš víc jak šest.“

Evaluace je poslední zkouška, kterou člověk musí udělat na konci čtvrtého ročníku. Za poslední čtyři měsíce jsem již složila všechny oborové zkoušky – matematiku, přírodní vědy, psané a mluvené vyjadřování, sociologii, psychologii a fotografování jako volitelnou specializaci. Výsledky by měly přijít za pár týdnů. Myslím, že jsem si vedla natolik dobře, aby mě přidělili na vysokou školu. Učila jsem se vždycky docela dobře. Univerzitní posuzovatelé zhodnotí mé silné stránky i mé slabiny a pak mě přidělí na konkrétní obor na některé univerzitě.

Evaluace je taky poslední krok k tomu, aby mě spárovali. Pár měsíců po ní mi evaluátoři pošlou seznam čtyř nebo pěti schválených protějšků. Jednoho z nich si vezmu, hned jak dokončím univerzitu (za předpokladu, že jsem udělala všechny oborové zkoušky. Dívky, které se nedostanou na vysokou, jsou spárovány a vdávají se hned po střední škole). Evaluátoři se budou snažit dát mě dohromady s někým, kdo během evaluace dostal podobný počet bodů jako já. Zároveň se budou snažit vyhnout jakýmkoli rozdílnostem v inteligenci, povaze, původu a věku. Někdy ale samozřejmě slyšíme i o strašidelných případech, kdy bohatý osmdesátiletý stařec dostane chudou osmnáctiletou dívku.

V tu chvíli se ozve příšerné zavržení schodů a objeví se Graciina sestra Jenny. Je jí devět a na svůj věk je dost vysoká, ale taky hubená. Je samá ruka, samá noha, a hrud má propadlou jako plech na pečení. Neměla bych to říkat, ale nemám ji moc ráda. Má stejně ztrhaný pohled, jako mívala její matka.

Jenny si stoupne ve dveřích vedle tety a taky mě pozoruje. Je to zvláštní, takhle se stydět před vlastní tetou a sestřenicemi, ale Jenny je jen o pár

centimetrů menší než já, a to měřím skoro metr šedesát. Cítím, jak se mi ten horký, svědivý pocit plazí žilami. Víím, že se také bojí mé evaluace. Musí mě spárovat s někým dobrým. Jenny a Grace musí na léčbu čekat ještě roky. Pokud se dobře vdám, za pár let to bude znamenat víc peněz pro rodinu. Taky nám to možná pomůže zbavit se těch pomluv, těch útržkovitých, šeptaných vět, které nás ještě čtyři roky po tom skandálu pronásledují, kamkoli se hneme, jako neustálé šustění suchého listí: *Sympatizant. Sympatizant. Sympatizant.*

Je to jen o něco lepší, než bylo slovo, které několik let po smrti mé matky pronásledovalo mě, jako syčení hada, který za sebou nechává stopy jedu. *Sebevražda.* Pokřivené slovo, které lidé mumlají a šeptají a schovávají do zakašlání. Slovo, které můžou vyslovit jen ústa zakrytá dlaní, které můžete vyřknout jen za zavřenými dveřmi. Jen ve snech jsem to slovo slyšela nahlas, zakřičené z plných plic.

Zhluboka se nadechnu a skloním se pro plastový koš na prádlo, který mám pod postelí, aby teta neviděla, jak se třesu.

„Lena se dneska vdává?“ ptá se Jenny tety. Její hlas mi vždycky připomínal monotónní bzučení včel v letním parnu.

„Nebud' hloupá,“ odpoví teta, ale naštvaná není. „Víš, že se nemůže vdát, dokud není vyléčená.“

Vytáhnu z koše svůj ručník, přitisknu si ho na prsa a narovnáím se. Vysychá mi v puse, jen to slovo slyším. Vdát se. Všichni se musí oženit či vdát, hned jak dodělají školu. Tak to prostě je. „Manželství je řád a stabilita; je znakem zdravé společnosti.“ (*Knihá Života*, „Základy společnosti“, str. 114). Ale při jediné myšlence na manželství se mi zrychluje tep a srdce se mi chvěje jako moucha lapená ve sklenici. Ještě nikdy jsem se žádného kluka ani nedotkla – fyzický kontakt mezi nevléčenými opačného pohlaví je zakázaný. Upřímně řečeno jsem ještě s žádným klukem ani nemluvila déle než pět minut, pokud nepočítám bratrance a strýce a Andrewa Marcuse, který strýci vypomáhá ve večerce, neustále se dloube v nose a holuby pak otírá o plechovky se sterilovanou zeleninou.

A pokud neudělám oborové zkoušky – *ach bože, prosím, prosím, ať je udělám* – budu mít svatbu hned, jak budu vyléčená, za méně než tři měsíce. Což znamená, že taky budu mít *svatební noc*.

Pořád ještě cítím ve vzduchu pomeranče a můj žaludek se znova obrací. Přitisknu si na obličej ručník a dýchám přes něj, a silou vůle se snažím nepozvracet.

Ze zdola je slyšet řinčení talířů. Teta se s povzdechem podívá na hodinky.

„Za hodinu musíme odcházet. Tak radši dělej.“